Autentičnost islamskog irfana

Onaj koji sa pažnjom razmotri kur'anske ajete i predaje od Poslanika i Ehli- bejta, neka je mir sa svima njima, bez sumnje uvidjet će duboka i suptilna učenja irfana, kao i mnoštvo uputa i instrukcija vezanih za praktični irfan. Kao primjer mogu se navesti ajeti koji govore o tevhidu bitka, atributa i djela. Naprimjer, sura Tevhid, početak sure Hadid, kraj sure Hašr, kao i ajeti koji govore o prisustvu Boga u cijeloj egzistenciji, Njegovom obuhvatanju svih bića, tesbih i sedžda svih bića Uzvišenom Bogu. (pogledati prvi dodatak)

Također, postoje ajeti o posebnim adabima koji se mogu nazvati praktičnim islamskim irfanskim metodom. Primjerice, ajeti o poticanju na razmišljanje i meditaciju, zikru i stalnom sjećanju na Allaha, noćnom ibedetu a posebno onom krajem noći, postu, dugim sedždama i tesbihu tokom noći, skrušenosti i poniznosti, plaču i padanju ničice na zemlju prilikom slušanja Kur'anskih ajeta, iskrenosti u ibedetu i činjenu dobrih dijela zbog ljubavi prema Bogu i motiva stjecanja Njegove blizine i zadovoljstva, kao što su i ajeti o pouzdanju u Boga, zadovoljstvu i predanosti Bogu. (pogledati drugi dodatak) Ono što je preneseno od Poslanika i Ehli-bejta na ovu temu kroz dove nije moguće ni prebrojati.

Naspram jasnih ajeta i rječitih predaja Poslanika i Ehli-bejta jedni su krenuli u otklon s jedne, a drugi u pretjerivanje s druge strane. Prva skupina sa svojim uskogrudim pogledima i viđenjem stvari ova značenja posmatrali su samo izvana razumjevajući ih na jednostavan način. U svom prostom razumjevanju išli su čak dotle da su Uzvišenom Bogu pripisivali promjenljiva stanja i tjelesno spuštanje i uzdizanje. Ovakvim stavovima poriču visoka značenja ajeta i predaja. Može se reći da su upravo oni poricatelji postojanja irfana u islamu iz korjena. Druga skupina pod utjecajem različitih društvenih faktora i elementa prihvaćenih izvana uzvjerovali su da je irfan preuzet iz svete Knjige i suneta, ujedno dok su neke od radnji u potpunosti oprečene svetom tekstu i ninakoji način nije ih moguće dovesti u prihvatljivo tumačenje u skladu sa izvorima islama. S druge strane, na polju praktičnog djelovanja sami su izmislili neke aktivnosti i adabe ili su takvo što preuzeli od neislamskih pravaca, kao što su vjerovanja da čovjek koji dospije do Boga više nema nikakvih obaveza prema njemu jer se sam identificirao s Njim. Svakako, oni koji su dobronamjerni prema svim arifima i sufijama za sve slučajeve osmislili su određeno objašnjenje i opravdanje. Međutim, istina je da u najmanju ruku neka od tih

objašnjenja nisu prihvatljiva. Ne treba veličina irfanskih ličnosti da nas potčini pa da sve ono što su oni rekli ili napisali bespogovorno prihvatamo i time uskratimo sebi svaki oblik kritike i analize njihovog djela. Jasno je da prihvatanje prave kritike nije u značenju potvrđivanja ispravnosti neodmjerenih sudova i gorljivih izjava i neprihvatanje pozitivnih zapažanja. U svakom slučaju, treba biti u potrazi za istinom, ići putem pravde, izbjegavati neumjerene dobronamjernosti i sumnjičavosti. Od Uzvišenog Boga trba tražiti pomoć radi spoznaje istine i istrajnosti na pravom putu.

Jasno je da analiziranje svih pitanja o irfanu, tasawwufu, filozofiji i hikmetu i njihovih međusobnih i pojedinačni odnosa sa islamom nije posao koji se može sažeti u jednom članku. Zbog toga, u nastavku ćemo navesti samo najvažnije tačke, a opširnije analize prepuštamo obimnijim radovima.